

Odpowiedź na interpelację nr 41513

w sprawie nieprawidłowego wykonania przez dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin

w odpowiedzi na interpelację numer 41513 Pana Posła Marcina Kulaska, Pana Posła Włodzimierza Czarzastego i Pana Posła Wiesława Szczepańskiego

zatytułowaną w sprawie nieprawidłowego wykonania przez dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin,

uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Stosownie do art. 13a ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin^[1], wskazanie okresów służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy, należy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (IPN), który na wniosek organu emerytalnego, sporządza na podstawie posiadanych akt osobowych „Informację o przebiegu służby na rzecz totalitarnego państwa“.

Dokument ten jest równoważny z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzanym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy służb.

Organ emerytalny podejmując decyzje w sprawie ponownego ustalenia wysokości świadczeń osobom, które pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa oraz ponownego ustalenia wysokości rent rodzinnych po tych osobach, w oparciu o art. 13a ust. 5 ustawy, jest związany informacją uzyskaną z IPN co do faktów (przebiegu służby), jak i ich kwalifikacji prawnej (zakwalifikowania określonego okresu służby jako służby na rzecz totalitarnego państwa). Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z dnia 9 grudnia 2011 r.^[2] wskazał, że „organ emerytalny został związany treścią wystawionej przez IPN informacji o przebiegu służby danego funkcjonariusza“.

Od decyzji organu emerytalnego, ponownie ustalającej wysokość świadczenia, przysługuje zainteresowanemu odwołanie do właściwego sądu, według zasad określonych w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego^[3]. W takim przypadku oceny prawidłowości decyzji organu emerytalnego dokonuje sąd właściwy w sprawach ubezpieczeń społecznych.

Należy podkreślić, że informacje o przebiegu służby sporządzane przez IPN nie są wiążące w postępowaniu sądowym, zatem sąd może dokonać takiej weryfikacji, której na podstawie obowiązujących przepisów prawa nie może przeprowadzić organ emerytalny. Ponadto, sądy posiadają uprawnienia do własnych ustaleń faktycznych i oceny prawnej, co zostało potwierdzone przez Trybunał Konstytucyjny, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 stycznia 2012 r.^[4] wskazał, że „Jeśli decyzja organu emerytalnego zostanie zaskarżona, to o ostatecznym ukształtowaniu praw emerytalnych byłego funkcjonariusza organów bezpieczeństwa PRL można dopiero mówić po przeprowadzeniu stosownego postępowania przed sądem powszechnym.

Należy podkreślić, że sąd powszechny nie ogranicza się w takim wypadku do kontroli decyzji organu emerytalnego z punktu widzenia jej legalności, jak ma to miejsce w przypadku kontroli dokonywanej przez sąd administracyjny.

Wręcz przeciwnie – sąd powszechny rozstrzyga merytorycznie co do istoty sprawy. Nie ulega więc wątpliwości, że w toku postępowania sądowego, z zastosowaniem wszelkich środków dowodowych, może nastąpić także weryfikacja informacji, o której mowa w art. 13a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy. Dla oceny przez sąd zasadności obniżenia świadczenia emerytalnego byłego funkcjonariusza organów bezpieczeństwa PRL

nieodzowne jest ustalenie stanu faktycznego mającego bezpośredni wpływ na ponowne ustalenie przez organ emerytalny świadczeń w tym zakresie.

Sąd powszechny ma zatem obowiązek oceny całego materiału dowodowego łącznie z treścią informacji IPN. W razie uwzględnienia odwołania sąd orzeka bowiem co do istoty sprawy, zmieniając zaskarżoną decyzję w całości lub w części“.

Realizując założenia ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin^[5], **do września 2017 r. organ emerytalny wydał 56 544 decyzje o ponownym ustaleniu wysokości świadczeń emerytalno-rentowych.** Dodatkowo w okresie od października 2017 r. do maja 2023 r. organ emerytalny wydał 1 406 decyzji o ponownym ustaleniu wysokości emerytury, renty inwalidzkiej lub renty rodzinnej na podstawie art. 15c, art. 22a lub art. 24a ustawy.

Z poważaniem
z up. Maciej Wąsik
Sekretarz Stanu

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji

^[1] Dz. U. z 2022 r. poz. 1626, z późn. zm., dalej „ustawa“.

^[2] Sygn. akt II UZP 10/11.

^[3] Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.

^[4] Sygn. akt K 36/09.

^[5] Dz. U. poz. 2270.